બનામે ખુદા.

ન્યુ એલેકઝાન્ડ્રા થીએટ્રીકલ કંપની

ઓફ ડખનારી

વનદેવી.

લેખક,

આગાહસર કાશમીરી.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

સલામતતુલા મીસીતતુલા.

નકલ ૫૦૦)   સને ૧૯૨૯   (આવૃત્તિ ૧ લી.

આ ચોપડી "શ્રી જૈન એડવોકેટ" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં વાડીલાલ બાપુલાલ શાહે છાપી ઠે. ઘીકાંટા વાડી—અમદાવાદ.

કીંમત ૦—૪—૦

પુરૂષ પાત્રોના નામ—

રાજા—દેશનો રાજા

સેનાપતી—દેશનો સેનાપતી

પ્રધાન—દેશનો સૈનાપતી

કોટવાલ—દેશનો કોટવાલ

તાંત્રીક—રાજાનો રાજગોર

રાજકુમાર—રાજાનો પુત્ર

મુસાહેબ—રાજકુમારનો મીત્ર

ચોપદાર—રાજાનો નોકર,

રૂષી—દેશનો રૂષીમુની

પુરોહીત—રાજાનો પુરોહીત

ખુસીરામ—પંડીત

ભૈયા—નોકરી નકીલેલ ભૈયો

ભુત, સીપાહી, ચોપદાર દરબારીઓ વગેરે.

—સ્ત્રી પાત્રો—

વનદેવી | **વનમાળા** | રૂષી પુત્રી.

પ્રભાવતી—પ્રધાનની પુત્રી અને રાજકુમારની આશક

પુરોહીતની ઓરત ઓરત.

અનામ ગુંજાર

વનદેવી નાટકનો

:: ટુંકસાર. ::

સ્તુતી.

પ્ર૦ ૨ જો સ્થળ મહેલ–પ્રભાવતી તથા સાહેલીઓ નદી કીનારે આવે છે અને તેની સાહેલીઓ તેને સાદી કરવા માટે ઘણુંજ સમજાવે છે.

નદી પ્ર૦ ૩ જો સ્થળ રસ્તો–વનદેવી પોતાની બેન વનમાળાને સમજાવે છે કે તમે જે ત્યાગનં વીરાગ જે લીધો છે તે ઈશ્વર વિરૂદ્ધ છે માટે પહેલા ગ્રહસ્થાશ્રમ લેવો જોઇએ એટલામાં ત્યાં રાજકુમાર તથા તેનો મીત્ર ત્યાં આવે છે. અને ને બંને જણા વાતો કરતા કરતા આવે છે. અને તેનો દોસ્ત તેને સમજાવે છે. કે તમો લગ્ન કરી લ્યો તો કુંવર તેને ના કહે છે કે હું કોઈ સ્ત્રીને સારી સમજતાજ નથી એટલે તેનો મીત્ર બંને છે ત્યાં લઈ ને તેને જાય છે.

પ્ર૦ ૪ થો મંદીર જંગલ–રાજકુમારનો મીત્ર રાજકુમારને વઇને મંદીરમાં આવે છે અને વનદેવી મંદીરમાં પુજા કરવા જાય છે. એટલામાં વનદેવીને જોતાંજ રાજકુમાર તેના ઉપર આશક પડી જાય છે, અને વનદેવીને કહે કે તું મારી સાથે

લગ્ન કર એટલામાં રૂષી ત્યાં આવે છે અને બંનેના લગ્ન કરી આપે છે.

પ્ર૦ ૫ મો સ્થળ મહેલ–પ્રભાવતી પોતાના મહેલની અંદર બેઠી છે ત્યા પુરોહીત આવી ખબર આપે છે તે તમારો કાગળ લઘન વાસ્તે મોકલ્યો હતો તે રાજાએ પાછો મોકલ્યો છે અને એક વીરાંગના સાથે તેમણે લગ્ન કરી લીધા છે. તેવી ખબર આપે છે, પછી બધાની સલાહથી તે તાંત્રીક પાસે જાદુ વિદ્યા કરાવી રાજકુમારને પોતાનો કરવા જાળ બીછાવી રહી છે.

પ્ર૦ ૬ ઠો, સ્થળ મહેલ રાજમહેલ–મહેલની અંદર તાંત્રીકની જાદુગરી ધુમ ચાલી રહી છે અને રોજ એક બચાનું માથું વનદેવીના પલંગમાંથી નીકળે છે. તેટલે રાજા તથા પ્રધાન બંને વાતો કરે છે; કે અવો આપણા રાજની અંદર કોણ અપરાધી છે કે આવો જુલ્મ કરે છે, રાજા પ્રધાનને તે કહેછે તેનો પતો તમો લગાડો એટલે પ્રધાન તાંત્રીક બોલાવે છે અને કહે છે તમારો જાદુ ચલાવી જુઓ કે આપણા રાજમાં આ નીચ ધંધો કરનાર કોણ છે. ત્યારે તાંત્રીક વનદેવી નામ આપે છે કે તેણે એક રાક્ષસીનું સાધન આપ્યું છે માટે તેને એક છોકરાનું માથું આપવું એવું તેણે વચન આપ્યું છે. માટે રોજ એક માથું વનદેવી તેને આપે છે પછી રાજા તથા કુમાર તેના પર ગુસ્સે થાય છે અને કહે છે કે વનદેવી એક રૂષી પુત્રી કદાપી એવું કરેજ નહી પછી તાંત્રીક વનદેવીના મહેલમાં રાજા તથા કુમારને દેખાડવા લઇ જાય છે.

પ્ર૦ ૭ મો–સ્થળ રસ્તો–એક ભઈયો પુરોહીતની પાસે નોકરી રહેવા માટે આવે છે એટલે પુરોહીત તેને નોકરી રાખે છે એટલામાં ખુશીરામ પુરોહીતનો મીત્ર ત્યાં આવે છે અને કહે છે કે ગામમાં મંદીર છે ત્યાંથી પંડીતનો લોટો ચોરાઇ ગયો છે.

પ્ર૦ ૮ મો–સ્થળ વનદેવીનું મકાન–વનદેવી જ્યાં સુતી છે ત્યાં તે વેળા તાંત્રીક આવીને શીર મુકી ગયેલ છે અને પછી રાજાને ત્યાં લઇને પોતે આવે છે અને રાજાને નજરોનજર દેખાડે છે કે જુઓ આ ખુન રોજ આ પોતેજ કરે છે રાજકુમાર પોતાના બાપને સાફ ના પોડે છે. કે આ ખુન તેણે કર્યું જ નથી પછી રાજા કુમારને કહે છે કે તદન ખોટી વાત છે. માટે જાવ તેનેજ ખુન કરેલું છે જાવ આને જલ્લાદને સોંપી દો કે તેને મારી નાખે ત્યાં રાજકુમાર લડાઈ કરે છે ત્યાં તેને પણ પકડી લે છે.

––અંક પહેલો સમાપ્ત–

—: અંક બીજો :—

પ્ર૦ ૧ લો–સ્થળ જંગલ, જલાદ વનદેવીને જંગલની અંદર મારવા લાવે છે ત્યાં રસ્તામાં ચાલતા ચાલતા એક જલ્લાદને દયા આવે છે એટલે સ્ત્રી હત્યાના ભયથી તેને ત્યાંને ત્યાંજ છોડી મુકે છે.

પ્ર૦ ૨ જો—સ્થળ પ્રભાવતીનો મહેલ—પ્રભાવતી પોતાના મહેલમાં તેની માતાએ બધા રાજકુમારના ફોટા મોકલાવે છે અને કહે છે આમાંથી જે તને પસંદ આવે તેવી છબી તું પાસ કર એટલે તારૂં લગન તેની સાથે કરી આપીએ પછી તાંત્રીક ત્યાં આવી પહોંચે છે અને કહે છે કે મેં તમારૂં કામ પુરૂં કર્યું છે શું કામ કર્યું કે વનદેવીને રાજાના હાથે મારી નખાવી પ્રભાવતી તાંત્રીકને કહે છે મેં તમોને કાંઈ ખુન કરવાનું કીધું નહોતું રાજકુમારનું દીલ મરીપર ખેંચાય તેવુંજ કરવાનું કીધું હતુ.

પ્ર૦ ૩ જો—સ્થળ જંગલ— પછી વનદેવી છૂટી ગયેલી હતી તો પોતે પુરૂપ પોશાકમાં ફરે છે, અને પોતનું મન વનદેવીનો ભાઈ છું. તેમ રાખ્યું છે એટલામાં રાજકુમાર તેને મળે છે. અને એટલામાં રાજકુમારનો મીત્ર ત્યાં આવી કહે છે કે તમારા પ્રભાવતીના સાથે કરવાના છે. માટે તમને રાજાજી બોલાવે છે. તો કુમાર સાફ ના કહે છે વનદેવી તેને સમજાવે છે કે તમો તેની સાથે લગ્ન કરો અને કહે છે જાવ એના લગ્નમાં હું આવીશ અને મારા હાથેજ હસ્ત મેળાપ કરાવીશ.

પ્ર. ૪ થો—સ્થળ પુરોહીતનું મકાન—જે માણસે મંદીરમાંથી લોટાની ચોરી કરેલી છે. તે માણસ પુરોહીતની ઓરડી પાસે આવી છૂપાઇ જાય છે.

પ્ર. ૫ મો—સ્થળ મંડપ—પ્રભાવતીનો હસ્તમેળાપ થાય છે ત્યાં પુરૂપ વેશમાં વનદેવી તથા રસી ત્યાં આવે છે અને તેને પ્રભાવતી ખ્યાલ આવવાથી બેહોશ થઈ ને પડી જાય છે સાથી

કે પોતે વીચાર કરતી હતી કે વનદેવીનું ખુન મારાજ હાથે થયુંછે

—અંક બીજો સમાપ્ત—

—અંક ત્રીજો—

પ્ર. ૧ લો—જલ્લાદ તાંત્રીકના મકાનમાં રહે છે ત્યાં તેના ઉપર ભાડાનો કરજો બહુ થવાથી જાર જુલ્મ કરે છે તેટલામાં વનદેવી પુરૂષ લીબાશમાં ત્યાં આવે છે અને પોતેજ રૂપીઆ આપે છે.

પ્ર. ૨ જો—મહેલ,—પ્રભાવતીને રાજકુંવર જ્યાં મહેલમાં બેઠા છે ત્યાં પોતાનુ દીલ વનદેવી તરફ જવાથી પ્રભાવતીને છોડી અહીંથી ચાલ્યો જાય છે એટલે પ્રભાવતી વીચાર કરે છે ને આગુનાહ બધામેં કર્યાછે એટલે ચાલ હું દરબારમાં જઈ ફ રીયાદ કરૂં અને ગુન્હો કબુલ કરી દઉં.

પ્ર. ૩ જો-સ્થળ જંગલ-તાંત્રીક જંગલમાં આવે છે અને ત્યાં કોડીયો બનીને આવે છે. અને જંગલમાં વીચાર કરે છે કે ચાલ દરબારમાં જાઉં અને. ગુન્હો કબુલ કરી દઉં કે જે કસુર હતી તે બધી મ્હારીજ હતી.

પ્ર. ૪ થો-દરબાર પ્રભાવતી ત્યાં આવી પોતાના ગુના કબુલ કરે છે કે વનદેવી અમારાથી મારી ગઈ રાજા પ્રભાવતીને મારવાનો હુકમ કરે છે તાંત્રીક આવી તેને બચાવે છે અને કહે છે કે એની કસુર કાંઈ નથી કસુર તો મારીજ છે આ સાંભળી રાજકુમાર તેને મારવા જાય છે. એટલામાં વનદેવી પુરૂષ પોશાકમાં ત્યાં આવી પહોંચે છે. અને જાહેર થઇ જાય છે,

વનદેવી નાટકના

—ગાયનો—

નટીઓ— ગાયન ૧

મોપે દયા કીજીએ નજર રાખો હે મેરે દાતા—હે મેરે દાતા
કરમોપે કીરપા વારી તન મન ધન સબ તુજકો
હે મોરે પ્રભુ શકિત માન કાપે છાન તોરી સાન
દીયાનિધાન કીરપાનિધાન દયાનિધાન દયાનિધાન
તુમરો હી નામ—

પ્રભાવતી— ગાયન ૨

હે ઇશ્વર સાન તોરી લીલા જાન મોહે ભાવે
મગન સખી સુફલ ઘડી ગાવત્ ગુણ ન્યારા
હમ સબ તુજપર નીસાર હીલમીલ કર બારબાર
અમન ચમન ગલેકા હાર તીત્યબીમાર કીરદે ગાર
કૈસાહે ગુણ ન્યારા.

સાહેલીઓ— ગાયન ૩

હે લટકી ભોલી ભાલીજી કબતક હોગી બાલીજી
હે નાજુકેએ પાલીજી કબતક હોગી બાલીજી

જબ દીન ગીનગીન બક્ષી વો હોગી ફીર શોહરકે સાથ
ઘર દર તજકર ચલ્રો સંગ ઉસકે મરતે દમતક સાથ

સાહેલીઓ— ગાયન ૪

કેસી નઇ દીલજાન ઉભરાતી જવાનીરે
ચોરી છીપેસે આઈ હું કેસી સાનીરે
આહજી વાહવાહ પ્યારી ઓહોજી વાહવાહ પ્યારી
રહે સદા સુહી દોનો બાહમ

વનદેવી— ગાયન ૫

ભજ મન નીત્ય રામ રામ વાહો કીરતાર
સકલ જપ તેરા નામ રામ નામકી લુંટરે
લુંટ સકેતો લુંટ અંતકાળ પસ્તાયગા
જબ તન જાયગા છુટ—
રામનામકી સુમરન કરવે ગ્યાન ધ્યાનકો હરસો ભજલે

વનદેવી— ગાયન ૬

ધન ધન હરીગોવીન્દ જગતનાથ જગજીવન
મન મોહન પારબ્રમ રાખો ઈત ઉત લાજ.
નંદકે લાલ પતીવ્રત રાખો ઈત ઉત લાજ.

રાજકુમાર અને વનદેવી   ગાયન ૭

નીરખત મારે મધુરા મધભરે નયના
પીયરતી મોરી એહંર અંગ લલચાય
ધનભાગ જાગે લોચન લોભે
પ્રેમ લતાકીએ ધારા પીયરતી મોરા અંગે અંગ લલચ
લો પ્રેમ પુષ્પકી માલા એ માલા નહી બરમાલા
ધન ભાગ જાગે લોચન લોભે પ્રેમલતાકીએ ધારા

સાહેલી—   ગાયન ૮

ગોરી તોરી પતલી કમર બલ ખાય
હસ હસકર બાત બનાયે નયનોકે બાન ચલાયે
સીખાઈ કીસે બનાના દીલ ચીત મનસે ચુરાના
બસ જાઓ નહી આવો દીલ સુરતકા દીવાના

પ્રભાવતી—   ગાયન ૯

કીસી જાલીમકે ફંદેમે આના નહી
દીલકીસી બેવફાસે લગાના નહી
પ્યાર કરના કીસીને બી જાના નહી
પ્યાર કરનેકો ગુયા જમાના નહી

મુકી બાતે હે ફકત ચાહનહી પ્યાર નહી
દીલ કહાં બેચીયે જબ કોઇ ખરીદનાર નહી
કોનહે વો જો ગમકા નીશાના નહી
જાન દેના મગર દીલ લગાના નહી.

પરોહીત — ગાયન ૧૦

હમહે રામદુહાઇ રે કેબીન ભગવાન દુહાઇ રે
કે ઘરઇ રહેને નહી દેતી હે મુઝે મેરી લુગાઈ રે
નોકરી કરને કુ હમ આયે હમહે પુરબા ભઇયા
કામ દીખાયે હુકમ બજાએ પાવે ઠેર રૂપઇયા......હમ હે

ખુશીરામ— ગાયન ૧૧

ભઇ અપના મનહે ચંગા કઠોતીમે હેગંગા
ખાલકુ ઓર પેડા નાતેરા નામેરા જો ચેરા
નકીયા કરુગા દંગા

વનદેવી— ગાયન ૧૨

હેપીયરવા હેસુદરવા તુમબીન અબ આવહે

કછુ નસોહાયે જીઆ જાએ ગભરાયે
તુમ બીન અબ સાવરે કછુન સોહાએ
કારે કારે નયનનવાલે જાદુમો પેડારા
હાંજાદુ મોપે ડાલા,
મેસો જાઇહું બાવરી પીકે મધકાપ્યાલા

પરભાવતી—સાહીલીઓ—   ગાયન ૧૩

મનહર પ્યારી સુંદર નારી હું બલહારી જાઉંમે વારી
કરતકરારનારે ભાયે નહી બતીયા
લગાવ મોહે છતીયા માન માન મોરી જાન
ભય હલકાન જાય જાવ માને પ્યારી બસ મેડારી

પરભાવતી—સાહેલીઓ—   ગાયન ૧૪

તેરી બીબી ભોલી ભાલી પાચ પાચ છે છ સોહર વાળી
સુરત ગોરી સીરત કાળી ઘર ભરકી કરદી યાય ખાળી
સમજે તુજકો આસાબંદર નાચ બજાવે બાજે તાલી
તુજકો મછુંદર બનાયગી તીગનીકે નાચ નચાઇગી
હાય, હાય, હાય,
હર હર બાત ઓ બજાત મારૂગી લાત
એક દો તીન ચાર પાંચ છે સાત   તેરી૦

વનદેવી— ગાયન ૧૫

કઇ દેખા સજન મન મોહનરે કંઇ દેખા

સંત સજન સંગ સુંદર સોહે

સતગુન રાજ દુલારારે

પ્રીતમે ઉનકે ભઇ બાવરીમે કેસે મીલેંગા એ પ્યારા

સંસારવામે કોઇ તો બતલાવ મોહે સુખીઆજી

રાજાબી દુ:ખીઆજી પ્રજાજી દુખીઆજી

દુખીયા જગતમે દેખા ગજતને હર એક હે નરનારીયાજી

જુઠે જગતમે જબતકએ જીવડાજી

જુઠા જગતમે હરેક હે નર નારીયાજી

વનદેવી— ગાયન ૧૬

ભજમન રામ રામરે રહી આશ થોડીરે થોડીરે થોડી

આશા થોડી રામ મીલાવે રામસે સીતાબી છડનકુંસકી જોડીરે

જોડીરે જોડી—આશા થોડીજી.

પુરોહીતની ઓરત—　　ગાયન ૧૭

લગે એ નયન મોરે શરમાયે લગત છુરી હુઇ હેરે.
અચાનક ભઇ બડી નાહાવ લગનઓ છુરી હુઈ હેરે
ચલત પ્રીરત મે ઠુમક ઠુમક કર આ...આ...આ
જોબન બીતી જાય,
એ બાલહાને દીલ નયે કુછનાજસે પાલેનથે
પતલી કમર ઇતની નથી એચન મતવાલે નથે
બન અણ પુરે તીર કમાન.

પુરોહીત—　　ગાયન ૧૮

ઇસ જોરૂસે તંગ આયા ગભરાયા પચતાયા
ગલેમે અપના એ ફંદા ડાલા
કહાંસે આઇ એ ભુતકી બાલા
પડાએ કેસી બલાસે પાલા નીકાલેગી મેરા દીવાલા
કભી ઝગડે હે ગુસરોકે કભી થપડ હે સાલોકે
ઓહીદીન રાત રહેતેહે જમેલે જોરૂવાલોકે

દરબારી સાહેલીઓ—   ગાયન ૧૯

ધન ધન સુબ ઘડી આઈ લગનકી
આઇ લગનકી છાઈ મગનકી મોહીલાન સુનાવે સુગનકી
માચી માચી બડી ધુમ માચી રહત ધુમ છન–મીઠી

—અંક બીજો સમાપ્ત—

પરભાવતી—   ગાયન ૨૦

નીરમલ મુરત પીયુંકી યુંધી રહી સમાયે
ન્યુમેંદીકે પાસમે લાલી નજરન આયે
હાંમે ભુલ ગયેહો સાવરીયા
કીયા યાદ કભી નાસાજ કભી સાવરીયાં
હીજરમે ઉનકે જાનએ જાએ
હરદમ દરદે જીગર તડપાએ
હાયસુનો ફરીયાદ કભી—સાવરીયાં

સાહેલી પરભાવતી-   ગાયન ૨૧

પ્યારીરે પ્યારી મોરી હમતોપે કુરબાન રે
કાહે ભાઇહો હલકાન જાવોજી જાવોજેવો

હું મે પરિસાનરે બાગાનજરકા માંહે બાન
દીલ દુખાતાહે ઓહીલદાર દીલારા. હોકર
પ્યારકા નામ નહી જાનતા પ્યાર હોકર
ઉનકે કુચેશે જે નીકળેથે ક્બારા હોકર
ચલગઈ તેગે અદા દીલપે દુદાગ હોકર
આજ ઓ આયે એ ફેસલાઉનશે કરલે
ગેરકા હોકે રહે યાઓ હમારા હોકર

સાહેલી— ગાયન ૨૨

નટવર ગીરધરને મોરીગાગર ઉતારપન ઘટવા
પેઘેર લીનો ઉઘેરે હાય મોરા ધાની દુપટવા
જમનાકે નીરતીર રેશમકા. ખટવા ચુરાઈ લીનો
ઉઈ રે હાય મોરી ધાની દુપટવા. નટ૦

સમાપ્ત